

ТРИ ЦЕНТИ В З'ЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ ПЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЕЮ З'ЛУЧЕНИХ АМЕРИКИ. ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: ВЕрген 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

РУЗВЕЛТ ЗА ДОКТРИНУ МОНРОВА ДЛЯ ЕВРОПИ И АЗИИ

ГАЙД ПАРК (Нью-Йорк). — Президент Рузвелт выдал новую остроту до европейских держав держати остроту від західної півкулі. Острота видимо була викликана відкиненням Німеччиною попередньої американської остроти держати остроту від Америки.

Президент заявив при тому, що Європа й Азія повинні би проголосити свої доктрини Монрова щодо себе, себто не пускати держав з інших частин світа захоплювати території в Європі, згідно Азії.

Президент висказав при тому думку, що про державну приналежність країв повинні рішати всі народи, а не лише переможці в війні.

ДЕСЯТКИ ЛЮДЕЙ ВБИТО В МЕКСИКАНСЬКИХ ВИБОРАХ.

МЕКСИКО. — Выборы президента й сенату Мексика, що відбувалися в останню неділю, зазналися цілою низкою насильств і бійок. Вживано при тому не лише ножів і револьверів, але й бомб і машинних крісів. Першого дня донесення подали число вбитих на 47, а число важко ранених на 300.

Кожний кандидат запевняв своїх прихильників, що він переміг при виборах. Генерал Мануель Алія Камачо, кандидат Мексиканської Революційної Партії, зараз зранку став проголошувати радіом, що край заявляється за ним, але його противник, генерал Альмасан, проголосив на радіо, що заяви Камача були заздалегідь приготівані.

Замітне, що теперішній президент Карденас не міг дістатися до виборчого локала, бо прихильники Альмасана, бажаючи, щоб виборці віддали голоси на їх кандидата, захопили локаль, забарикадувалися в ньому й пускали до голосування лише своїх людей.

Вислід виборів ще не певний.

ФЕДЕРАЛЬНИЙ УРЯД ПРОТИ МІСЦЕВИХ РЕЕСТРАЦІЙ.

ВАШИНГТОН. — З огляду на те, що по різних стейтах і місцевостях стали заводити закони про місцеві реєстрації чужинців, федеральне бюро для реєстрації видало остроту проти цієї практики, кажучи, що реєстрація чужинців, якщо вона має бути справно переведена, може бути ділом лише федерального уряду.

Міський уряд у МекКіспорті, Па., видав міський закон про реєстрацію чужинців, даючи на це речення до суботи, 6. липня. У неділю уряд заявив, що 200 чужинців не зареєструвалося й їх уряд міста збирається арештувати за порушення закону. За порушення закону уряд визначив кару в сумі 10 доларів за кожний день по упливі речення реєстрації до дня, коли чужинець зареєструється.

ОБОРОННА КАМПАНІЯ ПІДБИВАЄ БІЗНЕС.

ВАШИНГТОН. — Департамент торгівлі стверджує, що рух за оборону краю причинився до поправки бізнесу.

Департамент зазначає при тому, що така поправка не може йти беззастережно, бо можна сподіватися певної задержки для зросту бізнесу, коли край на серію приступить до зброєння.

МОЛОДЕЧИЙ КОНГРЕС ПРОТИ ПРИМУСОВОЇ СЛУЖБИ.

КОЛЕДЖ КЕМП (Висконсин). — Відбуваючийся тут шестиденний Конгрес Американської Молоді заявився проти примусової військової служби й проти „не-американської реєстрації американської молоді в робітничі табори“, але заявився за оборону краю на випадок наїзду ворогів на нього.

Конгрес при тому повторив свої останні резолюції, звернені проти всяких диктатур, без огляду на те, чи вони комуністичні, фашистські, нацистичні чи які інші. Він відкинув резолюції, що визначили поименно союзу Росію, Німеччину, Італію, Японію й Іспанію як політичні диктатури, й за це стрічається з широким осудом американської преси.

ФАРЛІ ЗРІКАЄТЬСЯ СТАНОВИЩА В УРЯДІ, ІДЕ ДО БЕЙЗБОЛОВОГО БІЗНЕСУ.

ВАШИНГТОН. — Джеймс Фарлі, генеральний помічник у кабінеті президента Рузвелта, заявив, що він покидає політику й не дається вибрати наново президентом краєвого комітету Демократичної Партії, бо він задумує стати головою бейзбольної дружини Єнкі.

Фарлі заявив публічно, що президент Рузвелт подав йому до відома свої плани щодо краєвої конвенції Демократичної Партії, а тим самим свої плани щодо кандидатури на уряд президента, але Фарлі не хотів подати заяви президента до публічного відома, закриваючися зобов'язанням держати це в тайні.

ФРАНЦУЗЬКІ ЛІТАКИ БОМБАРДУЮТЬ ГІБРАЛЬТАР

ГРЕНОБЛЬ (Франція). — Дві ескадри французьких літаків, разом з німецькими й італійськими ескадронами, бомбардували англійську надморську твердиню при вході до Середземного моря — Гібральтар. Зробили це французи у відплату англійцям за те, що ті знищили, або захопили, велику частину французької флотії. В часі цього захоплення, або знищення, згинувло багато французьких моряків. Дотепер начислилися біля тисячки, та правдоподібно згинувло багато більше, бо декілька великих французьких кораблів враз із залогою пішли на дно. Французьке міністерство пропаганди видало комюнікат, в якому докоряє Англії за це знищення, та каже, що багато серед убитих англійцями французьких моряків було таких, що охороняли англійську армію вчасі її втечі до Англії. Серед французьких кораблів, чутки, що в короткому часі також воєнні французькі кораблі готові брати участь у нападах на англійські порти і кораблі. В Франції з цього приводу панує велике пригноблення. Французи бачать, що їх імперія цілковито провалилася. Їх армія і летунство цілковито знищені, а тепер на їх очах такого знищення зазнає також і їх флотія.

АМЕРИКАНСЬКІ ВОЄННІ КОРАБЛІ СТЕРЕЖУТЬ МАРТИНІКУ

ВАШИНГТОН. — Коло французького острова Мартиніки, що лежить у Західних Індіях, між північною й південною Америкою, стоять на сторожі п'ять американських воєнних кораблів, щоб доглядати, чи британські кораблі не перевозять блокаду острова.

Секретар стейту Гол заявив, що американський уряд не думає починати в цій справі ніяких кроків, поки він не буде певно знати всі факти.

АЛІРМУЮЧА ВІСТКА ПРО ТОРПЕДУВАННЯ АМЕРИКАНСЬКОГО КОРАБЛЯ

ВАШИНГТОН. — Коло 2. години сполудня в неділю переловлено в Америці радіову вістку, вислану за загадочного джерела, що мовляв німецький підводний човен торпедував коло Іспанії американський воєнний корабель „Барі“.

Через пару годин уряд і край був сильно заалармований цією чуточкою, поки уряд не дістав вістки від команди корабля „Барі“, що він пливе безпечно й спокійно по Атлантичному океану й не мав ніякої пригоди з підводним човном.

ВІДКРИЛИ НОВІ ДАНІ ПРО БОМБОВИЙ ЗАМІСНІК ВІСТАВІ

НЬО-ІОРК. Міська поліція каже, що вона дала розслідувати хемічно відомки бомби, що вибухла в день Четвертого Липня коло британського навіліону, та що вислід цієї аналізи дають їй важкі вказівки щодо авторства злочину.

ФІЛЬМА З КОНГРЕСУ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

Українська фільмова спілка „Калина“ здіймала під час Конгресу Американських Українців у Вашингтоні фільмові обрани з Конгресу та Світа Української Пісні, що відбулося під проводом проф. Ол. Кошниця. Цю фільмовою справою займався л. Микола Повак. Уже зібраний сирій фільмовий матеріал, якого є поважна кількість. Дешо з того показувало деяким членам Конгресового Комітету і проф. Кошниця в „Фільм Сентер“ при 9. есені в Нью-Йорку. Знімки цікаві й є вигляди, що по з'явленню відповідного

ОБЧИСЛЕННЯ АНГЛІЙЦІВ

ЛОНДОН. — На основі англійських обчислень Німеччина втратила в часі цієї війни лиш з боку англійських воєнних сил, 2,500 літаків. Велику кількість вона втратила також у війні з бельгійськими, французькими та іншими воєнними силами. Але втрата літаків не є така болюча для Німеччини, як втрата в летунах, говорять англійські кола. Бо легше є вилетіти літака, ніж вишколити доброго воєного летуна.

Лорд Бівербрук, під зарядом якого знаходяться фабрики виробу літаків, заявив, що виробу літаків у порівнянні до виробу, що був на початку війни, вже подвоївся. А він буде далі зростати, казав Бівербрук та висказував при тім оптимістичні думки на положення Англії. Велику поміч, казав він, приносять тепер й американські літаки.

сценарія матимемо цікаву історичну фільму з тої пропаланої події, якою є і буде Конгрес Американських Українців, та полюблене з ним Свято Української Пісні.

КАМПАНІЯ ЗА РУЗВЕЛТА

ШІКАГО. — Посадник міста Шікаго Едвард Келі й посадик міста Джерзі Сіті Френк Гейг, котрих уважають за найсильніших місцевих лідерів Демократичної Партії, почали кампанію за те, щоб краєва конвенція Демократичної Партії, що збирається в Шікаго в наступному тижні іменувала своїм кандидатом щераз президента Рузвелта.

МІНІСТЕР ЗАВЗИВАЄ КАНАДІЙЦІВ УГОЩУВАТИ АМЕРИКАНЦІВ

Канадський домінільний міністер фінансів Ралстон видав до канадійців зазив, щоб дали цього року американським туристам якнайсердечніші угощення. Американські туристи дають Канаді дуже поважні прибутки й уявляють собою свого роду окрему індустрію, яку було би злочинно легковажити. Домінільний уряд зі свого боку робить різні заходи, щоб заохотити американців перевести цього літа свої вакації в Канаді.

ЧЕРГА НА ТУРЕЧЧИНУ

АНКАРА. — В Туреччині є великі побоювання, що черговим нападом в Європі буде напад Сове́т на Туреччину, зокрема на Дарданелі. Та найбільше перелякана Туреччина тому, що цей советський напад правдоподібно буде піддержаний державами осі, бо саме тепер, коли Сове́ти в своїй пресі почали непереставляти кампанію проти Туреччини, таку саму кампанію розпочали держави осі.

СОВЕТИ ДАЛІ ТИШУТЬ НА РУМУНІЮ.

БУКАРЕШТ. — Сове́ти, хоч захопили ті краї від Румунії, які бажали, далі громадають чимало війська на румунській границі. Румуни побоюються, що Сове́ти посунуть далі. Одинокою надією румунів є держави осі, зокрема Німеччина.

ШВЕЦІЯ ПОДАЄТЬСЯ ПЕРЕД НІМЕЧЧИНОЮ.

ШТОКГОЛЬМ. — Шведський прем'єр Альбін Гасон виголосив промову, в якій обороняв постанову шведського уряду, щоб дати німцям дозвіл перевозити через Швецію воєнні матеріали до Норвегії. Гасон сказав, що тим Швеція ще не подала нейтральності. Він додавав, що найвищим завданням шведського уряду є в теперішню пору вдержати нейтральність, і зберегти незалежність Швеції.

РОЗМОВА МІЖ ГІТЛЕРОМ І ЧЯНОМ.

БЕРЛІН. — Між Гітлером і італійським міністром заграничних справ, Чяном, відбулася довга розмова. Але всупереч сподіванні обі держави не видали ніяких комюнікатів у тій справі, що пояснювалиб вислід їх розмови. Зазначили лиш, що між обома державами є повне порозуміння відносно будучої долі Європи.

АНГЛІЯ ВІДБИВАЄ АТАКИ.

ЛОНДОН. — Англія відбила дотепер найомішійший німецький напад літаків. Вони продерлися до найдаліших кутків Англії, але, як подає англійське зведення, крім спалення кількох цивільних домів і вбиття кількох цивільних осіб, нічого не вдіяли. Зате англійські літаки наїздили німецькі міста і знищили з успіхом німецькі мілітарні об'єкти, говорять англійські зведення.

АНГЛІЙСЬКІ ЗАПЕРЕЧЕННЯ.

ЛОНДОН. — Англійський військовий штаб припоручив одному своєму високому старшині дати рішучий виклад про битву в Фландрії, щоб збити французькі закиди, начебто Англія в тій битві не хотіла давати французам помічі. В цьому викладі англійський старшина крок за кроком переходив роз'яснювати битву і доказував, що це французи були цілий час не рішені що робити, а коли їх штаб навіть рішався на якийсь план, то по короткім часі виходило, що до того плану французька армія не готова.

КИТАЙЦІ ДИВУЮТЬСЯ.

ЧУНКІНГ (Китай). — Серед китайських урядових кол є велике здивування з причини заяви особистого секретаря президента Рузвелта, Ерла, який сказав, що так в Америці, як і в Азії повинна існувати „доктрина Монро“. Цього якраз від довгого часу добивалися японці, бо це для них означало, що цілий азійський континент, зокрема Китай, повинен знаходитись під їхніми впливами.

З МОРСЬКИХ СУТИЧОК.

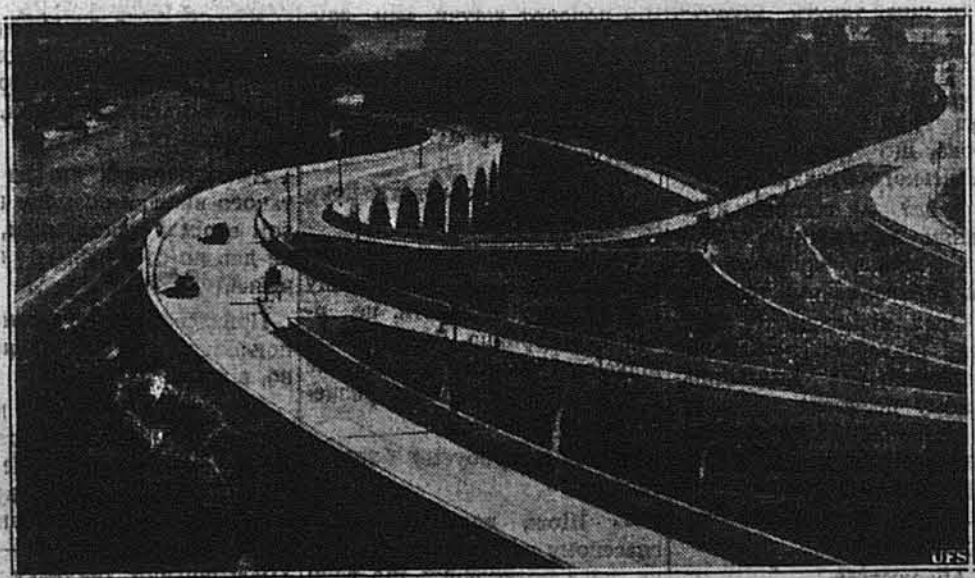
ЛОНДОН. — Англійське морське зведення подає, що одна англійська субмарина затопила два німецькі кораблі. Опісля вона напала на ще один транспорт німецьких кораблів, що їхали до морських портів, і торпедувала з них три.

КАЙРО (Єгипет). — Англійські військові власті подають, що англійські літаки тяжко ушкодили, або затопили шість італійських кораблів. Вони також робили успішні напади на італійські бази, говорять зведення.

БЕРЛІН. — Берлінське морське зведення подає, що німецькі літаки тяжко ушкодили, або затопили, п'ять англійських кораблів, в-тім кілька воєнних.

ІТАЛІЙЦІ ЛЮТЯТЬСЯ.

РИМ. — Італійська преса лютиться, що загальна американська публічна опінія не натаврувала Англії за те, що вона напала і знищила більшу част французької флотії. Італійська преса каже, що це є доказ, що Америка не має права бути моральним цензором Європи.

У Нью-Йорку відкрито недавно новий 2,400 стіп довгий тунель до кінця мосту Юрія Вашингтона. На світліні: підїзди, що ведуть до того тунелю.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1919.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Початок числа три центи.		Three cents a copy	
На рік	\$6.00	One year	\$6.00
На пів року	\$3.25	Six months	\$3.25
На три місяці	\$1.75	Three months	\$1.75
Число в суботу (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	\$2.00	One year	\$2.00
На пів року	\$1.25	Six months	\$1.25
В Джерзі Сіті і Заграницю:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	\$9.00	One year	\$9.00
На пів року	\$4.75	Six months	\$4.75
На три місяці	\$2.50	Three months	\$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошувач хоче мати своє оголошення.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

СВІЙ РОЗУМ — ДО СВОЄЇ ПРАЦІ

Так не раз виглядає, що ми, американські українці, журимось усіми народами і знаємо, що їм бракує та які їхні недомогання. Ще й не раз дораджуємо їм, що треба робити, щоб ті недомогання усунути. Вміємо не раз дорадувати ріжним українським партіям чи установам в Ріднім Краю, чи на європейській еміграції, що їм треба робити, а що ні. І вміємо їх критикувати за ріжні недомогання. Але скажім собі правду в очі: Чи ми в тій самій мірі прикладаємо труду, себто розуму, здорового критицизму, реалістичного думання, до того, щоб ми самі себе підносили на вищий щабель ось тут в Америці?

Хто визнається хоч трохи на тому, як повстава-ла Американська Україна, себто як будовано українське народне життя в Америці, той завважить, як багато дечого повставало тут прихалцем. А прецінь і з того маємо великі користи, бо дійсно пропадало тільки те, що було будовано цілком на піску, себто без усяких реальних підстав, без потрібної до таких діл глибшої моралі, а далі знання, фаховості. Бо, гріш як який, хоч як він потрібний до діння, і хоч як його мало між нами, не відгравав тої ролі, щоб його брак завалював якусь нашу акцію. Не гріш, а брак нашого власного розуму, брак фахового знання і брак солідності були, і ще далі є, тими, що не давали і не дають підвестись українському народньому життю в Америці на ту височину, на якій те життя повинно стояти, згідно з духом часу і тими глибокими ідеями, якими повинні бути наповнені наші серця.

Не хочемо твердити, що маємо в Америці дуже багато своїх сил, і то добрих, фахових сил, з якими можна братись доконувати великих діл. Ні. Таких сил у нас нема багато. Але є їх стільки, що можна дати добрі початки новим родам такої праці, що була б корисна для американських українців, підсилюючи імена наших людей тут в Америці, а далі, що дуже важне, допомагала українській справі взагалі. Нарочно ставимо допомогу українській справі на останку, бо так було досі, що ми її формально ставили завжди на першому місці. Воно звучало дуже гарно, патріотично, але по суті не відповідало в практичному висліді тому почесному місці. Тому думаємо, що коли трохи злетимо „з неба на землю” і запряжемо наш колективний американсько-український розум до праці над скріпленням і узміцненням нашого життя в Америці, то тим, представляючи більшу силу, матимемо більшу можливість рухати успішніше справу України, ніж ми її мали досі. Очевидно, що все те виглядає дуже теоретично. Але, щоб прийти до практичного, треба в першу чергу пізнати, як властиво функціонує умовий колектив українського громадянства в Америці. Треба переконатись, чи він такими справами цікавиться, що він про них думає, та чи згоден до кооперації.

3 ОСТАННЬОЇ ПОЧТИ З ЄВРОПИ

Уже нема майже ніякої поч-ти з Європи. Та ось ще на-дішло одне число паризько-го „Українського Слова” і де-кілька слів листом. З одержа-ного нами письма виходить, що українці в Європі рахують-ся з тим, що Європа стоїть на-початку нової доби... Тільки не знають, як ті зміни віді-буться на українським органі-змі. Пишуть, що це незапереч-ний факт, що советський ре-жим поширюється, підбиваючи щораз нові території. Як до того поставиться Німеччина, ніхто з українців нічого не знає, а навіть не хоче відга-дувати...

Далі пишуть, що дехто про-бує давати українцям деякі „запевнення”, але ніхто з укра-їнців в ніякі „запевнення” не вірить. Усі стали вже на тому, що українці повинні переко-нувати тільки факти. А тих фактів нема. Тож і відповідно до цього українці й доступа-ють. Події, які відбуваються, є сильніші, понадто більш від нас... Тому треба вміти вижда-ти і приготуватись до такого моменту, коли український на-рід зможе завважити...

Одинокий відрядні всти, це-ті, де український народ вияв-ляє свої власні сили і свою власну посвятку. А це діється тепер на тих українських зем-лях, що опинились під німець-кою окупацією. У зв'язку з тим читаємо в письмі, що його о-держали, таке:

Лемківщина і Холмщина на-ціонально цілком відроджу-ються. В минулому шкільному році величезна більшість шкіл на тих землях була вже в українських руках. Багато учи-телів, що вчили в тих школах, хоч мали дуже високу освіту, не мали педагогічної практи-ки. Для них тепер влаштову-ють педагогічні літні курси. На ці землі стягається тепер тих українських учителів-зато-ченців, що їх давня польська влада викинула з українських земель і кинула в гніб Поль-щі, на польські села, де вони довгими літами не бачили у-країнської дитини і не чули українського слова. Тепер їх мобілізують і признається до шкіл на Лемківщині, Холм-щині й на Підляшші.

По селах закладаються ма-сово читальні „Просвіти”. Влаштовуються всюди ви-шкільні курси для дорослих, а дитячі заохоронки для дітей. Повстають щораз нові гуртки „Сільського Господаря”, як-теж українські спортивні ор-ганізації.

Дуже гарно й плідно розви-вається кооперативний рух, що

поволі охоплює всі села. І на-віть православна церква, після знаменного акту передачі Холмського Собору до україн-ських рук, помітно українізу-ється.

В Кракові розвивається далі видавничі діяльність. Поруч з „Краківськими Вістями”, що виходить тричі на тиждень і заповідають, що в скорому ча-сі зроблять щоденником, ви-ходить місячник „Люстровані Вісті” — дуже гарно й змі-стовно редагований журнал (книжкою) з багатим літера-турним матеріалом та числен-ними цікавими образами (світлинами) з українського та інтернаціонального життя.

Для дітей друкується часо-пис „Малі Друзі”, що вже має 8,000 тиражу, але має надію дійти до яких 50,000. Видання книг теж стоїть вже на добрій дорозі. Зпоміж інших книжок та книжечок, виданих вже се-ред нових обставин, треба від-значити „Підручник для ви-ховиць української дошкіль-ної дитини в дитячих садках, захистах, сиротинцях і т. п. у-становах”. — „Українське До-шкільня” на 112 стор. Самий друг такої книжки, що має чи-сто практичну мету, вказує на ту величаву працю, що відбу-вається на цих землях над ді-творю. Потім треба згадати книжку Ст. Барана „По неволі — відродження” (64 ст.), що оповідає про минулий і су-часний стан української пра-вославної церкви на Холмщині і Підляшші. Юл. Тарновича „Верхами Лемківського Бески-ду”, що вийшла вже другим виданням. В короткому ядер-ному викладі знайомлює ав-тор з історичним минулим Лемківщини, з її антрополо-гією та географією, матеріаль-но й духовною культурою.

З красною письменства пе-ревидано „Кобзаря” Шевченка та розпочато серію „Бібліоте-ка сучасних письменників”. В цій серії видано Р. Єндика „В зударі з життям” (новелі) на 176 сторінок друку на гарному папері з мистецькою обгорт-кою В. Дядилюка. До Україн-ського Видавництва в Кракові увійшов між іншим відомий видавець Тиктор. Знаючи його енергію та досвід, можна бути певним, що видавничі справа, така важлива в культурному житті нації, стане дуже швид-ко на добрий шлях масового поширення українського дру-кованого слова.

З українських земель під Мадяриною нема ніяких ці-кавих звісток.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА”.

АЛІАНТСЬКА „АНТАНТА”

„Антант Кордіяль” — це французьке слово на означен-ня англійсько-французького союзу. Воно було загально-зване в світі, поки перша сві-това війна не створила в „Аме-риці й Англії” друге слово „Е-лайс” — аліанти-союзники. „Антант Кордіяль”, отже „Сер-дешний Союз”, перетривав 36 років і скінчився в День Неза-лежности Америки, тобто 4 липня 1940 року подією, яка, як каже французький міністер Бодуен, не має собі рівної в цілій історії людства. Вчорашня ще союзниця, Англія, напала на свою поєстру, Франція, у морській битві коло Оран, (в Альжирі, Африка) і повер-нула історію на інший шлях. Франція зірвала дипломатич-ні взємні з Англією такі наступного дня і покінчила 36-літню Антанту.

Батьком Антанти вважають Теофія Делькасе, французько-го міністра закордонних від-носин. Він створив остаточну Антанту в 1904 році, але її підготовлювано вже від 1898 року. Цікаве, що Антанта по-стала із спору, який грозив між Францією й Англією за претенсії Франції до Судану в Африці. Тоді Фран-ція була вже в союзі з Росі-єю і Росія порадила Франції мирно полагодити спір з Ан-глією. Франція послухала, ви-цофалася з Судану, а зверну-ла свою увагу на Мароко. Два

роки пізніше Франція злаго-дила негодуюнню Італії за Ма-роко тим, що дала їй вільну руку в Триполісі й Киринейці, в Африці.

У часі бурської війни в Африці в 1898 році, Німеччи-на вітверто станула по стороні бунтарських бурів проти Ан-глії. Це зближило Англію до Франції. Зближення перейшло в змагання до постійного со-юзу. Переговори в імені Ан-глії вів сер Едвард Грей, а в імені Франції Делькасе. Вони довели до „Антант Кордіяль” у 1904 році. Проти такого со-юзу виступила Німеччина і в 1905 році прийшло до напру-ження між Францією й Німеч-чиною в справі Марока. На до-магання Франції скликали між-народно конференцію в спра-ві Марока до міста Альжєзіра, де Франція віднесла диплома-тичну перемогу. У 1911 році відносини між Францією й Ні-меччиною загострилися до тієї міри, що грозили війною. Але Англія заповіла, що стане по-стороні Франції й Німеччина скапітулювала. Перед вибухом першої світової війни фран-цузько-англійська Антанта до-вела до тісного співдіння обидвох держав, а світова вій-на зєднала їх в бою і в ми-рових переговорах у Верзю до справжньої приязни. Аж друга світова війна, як бачи-мо, нищить цю приязнь дуже трагічно.

PANEM ET CIRCENSES

(„ХЛІБА Й ГРИЩ”)

Найсильніша держава, що ко-линебудь існувала в світі, це була римська імперія. Важки-ми зусиллями й боротьбою здобув римський народ всевіт-ню силу. А як здобув усе, то-ді почав розкошувати. У часі виборів кандидати на найвищі уряди держави обіщували на-селенню все, що лише на зиск попало. Виборці, прийшовши на передвиборчі зібрання, по-вторили заєдно зорганізоване гасло „Панем ет цїрценсес” — „Хліба й забав!” Коли зверну-ли увагу лише на розкішне життя, затратили бойового й творчого духа й скоро велика римська імперія розлетілася. Це історія.

Переїдімо до теперішньої дійсності в нашому краю, Аме-риці. Навіть і Свято Неза-лежности, тобто „Форт оф Джулай” не викликає тепер се-ред громадянства ціякого оду-шевлення. Патріотичні маніфе-стації вже не манять загаль-но. Кожен, хто може, вибираєть-

ся на „гуд тайм” де попаде, а протративши останній зароб-лений цент, вертається домів з домаганням підвижки платні, додаткової державної допомо-ги („ріліф”), ріжних соціаль-них поліпшень. Кожен канди-дат на відповідальне станови-ще обіщує народowi дальші полєкші: зниження податків, підвищення заробітної платні, життєвих та комунікаційних вигод. А публіці бракує хіба ще одного зорганізованого римського гасла: „Хліба й за-бав!” і вже будемо мати рим-ські відносини з часів найбіль-шої потуги.

Не брак і в нашій Америці голосів остероги на теперіш-ній вибулий матеріалізм. Ось минулого місяця говорено про це в Економічно-Соціальному Інституті в Танімент, у Пен-сильвенії. Журналіст Генрі Гез-лит з Нью Йорку, подав такі замітки на теперішні домаган-ня безупинних суспільних по-леків:

„Осяги робітництва не мож-на відлучити від осягів нації як цілості. Не важне те, чи робітник виторгне при допо-мозі юнії більшу заплату за свій час або знижку робочо-го часу. Бо робітник ніколи не є лише робітником. Він є теж і людиною, раз в такому положенні то знову в іншому. Як покупець він мусить теж платити посередню платню ін-шим робітникам. Як громадя-нин і людина він мусить звер-тати увагу, що він має волю слова, думки, відпочинку, за-безпечення домашнього життя й родини і того середовища, серед якого він живе. Коли через свою короткозорість ро-бітник забуде на ці суспільні осяги, а сконцентрує свою у-вагу лише на особисті вигоди й платню, він може дорого за це заплатити. Французький робітник заплатив долю своєї батьківщини і втратив свобо-ду якраз через рознуздані до-магання французького Полу-лярного Фронту, зорганізова-ного під робітничо-економіч-ними гаслами за часів прем'єра Блюма в 1936 році. Не треба було багато часу, щоб над-мірні домагання привели не лише робітників, але й цілий край до повного розгрому...”

„З отим прикладом Франції перед нашими очима ми не сміємо ні на хвилину забувати, що наша національна оборона на те, щоб захоронити еконо-мічні осяги робітництва. Тому треба нам посвятити дещо з нашого маєтку, та з наших дальших домагань вигоди. А коли деякі з наших економіч-них та суспільних осягів є та-кими, що руйнують наш край, то треба з них зрезигнувати, щоб не потерпіти ще більшої втрати...”

Не треба більшого суспіль-ного мораліста від Газліта. Треба лише, щоб кожен дема-гаг призадумався над тими словами. Розагітована маса не спосібна до застанови, але плитко-думаючі, або свідомо обманюючі, агітатори повинні дістати від когось лекцію, що домагання „хліба й забави” мусить мати свої границі. Це, очевидно, не повинно бути притокою до використання робітничої праці. Іде про демагогію, а не про розумне змагання до поліпшення ро-бітничої долі, яке мусить далі продовжатись.

С.

З ЧОГО ВИРОБЛЯЮТЬ СКЛО

Звичайне скло на шибі до вікон виробляють от з якої сумішки: домішують до 20 кварт піску 7 кварт крейди, 6 кварт соди й трохи мєленого скла. І таку мішанину топлять. Ліпшої якості скло виходить, коли до піску домішав черво-ного олова, потасового вугли-ну та трохи потертого скла.

Микола Голубець.

ЖОВТІ ВОДИ

Історичний роман.

(89)

На березі ждали його коні. Полковник скочив на одного з них, за ним скочив джур на другого. До гетьманського становища довелося їм їхати не довго. Колиж Кричевський станув перед Хмельницьким, ще наче вчора суботівським сотником і підвладним пана полковника, а сьогодні... „Йо-го Ясновельможністю” ребе-лії, нестерпне почуття ніяко-вості оволоділо ним. Сам Хмельницький наче й не змі-нився. Та сама краса облич-чя, той сам владний, вірний погляд, що й у колишнього суботівського сотника. Навіть та сама, приказуюче-добро-значлива усмішка під вусом.

Хмельницький не ждав, по-ки гість піде до нього й у-клониться, але як тільки побачив його в оточенні своїх старшин, зіскочив з коня й віддавши його хлопцєві, ви-шов йому назустріч. Перший приклав руку до шапки з дво-

ма чепливими перами й кар-мазинним верхом.

— Щирим серцем й при-ятельським хлібом — сілєю ві-таємо дорогого гостя, пана не довго. Колиж Кричевський станув перед Хмельницьким, ще наче вчора суботівським сотником і підвладним пана полковника, а сьогодні... „Йо-го Ясновельможністю” ребе-лії, нестерпне почуття ніяко-вості оволоділо ним. Сам Хмельницький наче й не змі-нився. Та сама краса облич-чя, той сам владний, вірний погляд, що й у колишнього суботівського сотника. Навіть та сама, приказуюче-добро-значлива усмішка під вусом.

Кричевський зіскочив з ко-ня й собі. Уряд представника коронного війська наказував йому деяку стриманість. Не могли знайти відповідного слова на повітання, приклав руку до шапки й кланяючись, промовив:

— Чолом вашій милості!

— Чолом панові полковни-ков!

— Не полковник я вже ва-шої милості — поневоли вир-вався з докором Кричевський.

— Стократ більше ви мені, як полковник! Ви друг мій і приятель, якому я життя за-вдячую.

— Може не варто було сво-го життя наражувати, або життя вашої милості рятува-

ти, раз ви зразу Речі Поспо-литой й пакт з ворогами хре-ста Господнього затиляли...

— За вашу й нашу волю, за честь і славу лицарства чесно-го, обох вір, за маєстат коро-ни, за цілість Речі Посполитої я шаблю підіймаю, а коли ва-ша милість вірила мені доте-пер, то щож такого сталося, аби ви мені своєї віри відмо-вили?

— А це? — Кричевський глянув на зелений прапор пророка, що лопотів поруч гетьманського бунчука.

— А це? — відповів йому питанням Хмельницький, вка-зуючи очима на срібного вір-ла на кармазиновому прапорі.

— Орел, півмісяць і архи-стратиг Михайло... — почав Кричевський, але Хмельни-цький йому перебив:

— Незвичне це товариство, правда, але хіба не брати ва-ші придумали поговірку про те, що мета освячує засоби?

— Яка мета?

— Абсолютно доміному па-на нашого Його Королівської Милости короля Володислава, рівність релігій і націй Речі Посполитої...

— Ви той сам, що були перше?

— Той сам, пане брате, той сам, тільки правила моя не сотнею чигиринською, а курі-нями й полкамі всього Вій-ська Запорізького заправляє.

— Вибачте, пане гетьмане, але там наші хвилюються, на мій поворот ждучи. Що зво-лите їм переказати!

— Перекажіть їм, будь ла-ска, пане полковнику, що життя своє салівуючи, мусять капітулювати.

— Життя салівувати вони сюди не прихали.

— Це правда, пане полков-нику, але за ніщо, за пропащу справу його віддавати, це оче-видна дурниця. Ви окружені відусіль і пальцем ви ще не рушите, як мої гармати розне-суть ваші човни.

— Ми попробуємо борони-тись...

— Щож, вольному воля, спасеному рай, але знайте й це, пане полковнику, що ваші реєстронки не ваші, що вони вже наші. Коли не вірите, по-пробуйте рушити їх проти нас. Як вас люблю й шаную,

не дораджую вам цього кроку.

— Та невже це правда, пане гетьмане?

— Як Бог на небі.

Кричевський помовчав хви-лину, а потім сказав:

— Прощайте, ваша ми-лості, я вертаю до своїх. Ми будемо боронитись. Будь ла-ска, поки до байдаків не дої-ду, не кажіть своїм людям на-ступати. Як парламентар маю право вимагати цього від ва-шої милості...

Хмельницький, що не ждав такого вислїду розмови з дру-гом своїм і однодумцем, усеж не дав по собі пізнати заско-чення.

Приклав руку до шапки й поклонившись, як міг привіт-но, відповів:

— Права воєнні й звичай-лицарські ми звикли шанува-ти. Будьте спокійні! Не стрі-лимо на вас не то до вашого повороту, але й до завтріш-нього ранку. А рано... — тут Хмельницький хвилину зупи-нився — рано не потребувати-мемо й стріляти. Коли мості панове старшини й не розду-маються, то війсьکو ваше пе-

реїде до нас з бубнами й лі-таврами... Прощайте, а рад-ше, до дружнього побачення, пане полковнику!

Ще раз приклав руку до шапки й виждав у тому русі, поки Кричевський не вискочив

на коня й не відклонився. Ше-довго не рухався Хмельни-цький з місця, провожаючи по-глядом приятеля, що відда-лювався разом з кавалькадою гетьманської сторожі.

(Дальше буде).

ШКОЛА В АНГЛІ

до нападі на неї німецьких бомбовиків.

ПОШИРЕННЯ ПЛЕТСБУРСЬКИХ ВІЙСЬКОВИХ ТАБОРІВ

У 1915 році секретаріат війни з Вашингтону заложив перший військовий табір для воєнної підготовки цивільних людей у часі вакацій. Цей табір заложено в місцевості Плетсбург, на північ від міста Олбани, в стеїті Нью Йорк. Цього року, коли воєнні події в Європі нагадали американським громадянам потребу воєнного підготування свого краю, відновили цю думку. За починком Товариства для Таборів Військового Вишколу („Милитарі Трейнінг Кемпс Есошіешн“) міністерство війни приняло 3,000 громадян з вищою освітою на одномісячний вишкіл в різних таборах, розкинутих в кількох стеїтах. У той спосіб містечко Плетсбург дістало розголос, бо цілу систему такого вишколу названо „плетсбурською ідеєю“.

До табору голосяться громадяни самі, щоб провести хоч місяць у таборі („кемп“) серед військового оточення, здалека від бізнесу. Вони са-

Василь Левицький.

НА ВОДАХ ПОЛІССЯ

(Репортаж із мандрівки по Поліссі, коли воно було під польською владою).

Понад 300 кілометрів водної — так так можна скаржити нашу цюгоричну прогулку по Поліссі. Із сімох діб, що ми пробули на Поліссі, три повні доби ми провели на польських водах, плывучи по них пароплавами або лодками. І саме ті, проведені на воді, дні принесли нам якнайбільше вражень і якнайбільше приємностей. Бо жияло Полісся це вода. Вода це поліська дорога, це кормителька Полісся, це його розвага і його гроза.

Коло другої години вночі виходимо з поїзду на маленькій станції Горинь у південно-східній закутці Полісся, щоб відіти вже водою дойти до Пінська. Цю, коло 170 км. довгу трасу вибрали ми головною тому, що подорожі оглянути наш колишній княжий город Давидгородок, що лежить над Горинню та до якого нема іншої дороги, як водою або везовою дорогою по осі в піску й болоті.

Столин.

Пароплав відходить аж у третій годині пополудні, тому сідаємо на автобус і їдемо сім кілометрів до повітового міста Столина. Столин це мале жидівське, але зверху доволі чисте, містечко, що своєю будови типове для міст давньої російської займанщини. Великі партерові деревляні доми, тепер всі свіжо сірим лаком помалювані, вікна в характеристичних різьблених рамах, локерованих переважно на біло, широкі, бруковані круглими різними вулиці, а при них стійкі одноманітні жидівських крамничі, у яких поліщук заспокоює свої скромні вимоги.

Столин має около 6,500 населення, переважно жидівського, і є осідком староства. Ця остання обставина є причиною, що в порівнянні з іншими поліськими містечками Столин бодай назверх досить чистий і взагалі старастарість набути вигляду „столинського повіту“. Столинський повіт — один із найцікавіших на Поліссі, а саме у своїй східній частині, над рікою Львою і Ствігою, яка належить до приграничної поліси, через що й побут там без окремого дозволу староства — не дозволений. Це простір величезних багон, що називаються Гало, де, окрім найтипівшого багністо-поліського краєвиду можна побачити лопаторового мешканця цих лісів — лося й де цвітуть поля диких азалий. З жалем мусимо зрезигнувати з перспективи оглянути ці околиці, дістаємося підводу до поближнього села Манькович і там входимо в четвертій годині пополудні на пароплав, який курсує щодня по річці Горині між залізничною станцією Горинь і Давидгородком.

На пароплаві.

З поліськими пароплавами ми знайомі ще з мину-

логою м'якості. В цім чарівним освітленні небо й води починають палати усіми кольорами заходу. Всі відтінки від ясного оранжею до темного фіолетового, змішані з сизим тлом неба, повітря й води, творять перед вашими очима цілу симфонію невлонних кольорових тонів і півтонів, мерехтять, міняться, ступенюються в шораз темніші, сині, фіолетні, аж врешті губляться у глибокій оксамітній темряві.

Давно вже запала була темрява, коли далеко на обрії заблмали подвійні світла Давидгородка. Одні — на обох берегах, другі — в зеркалі Горині. Чим ближче, тим світла на зеркалі вод почали відполюватися й бігти назустріч пароплаву, що пронизливим гудком розрізав тишу ночі. Ми були в Давидгородку.

Давидгородок — місто нашір'я, льодовозів і шевців.

Поправді, домінує враження, яке робить Давидгородок, як зрештою, всі поліські міста й містечка, це враження міста, заселеного самими жидами. Всюди їх повно, всюди чути їх тамір, усі торгівля в їх руках. Усіх мешканців має Давидгородок 11,500. Українське, православне населення Давидгородка розселилось по передмістях, займається різнництвом, риболовлю, виробом чайок і човнів, а головною весною і влітку мандрівною торгівлю; весною, як ми вже згадували, продажею насіння ярини, а влітку продажею морозива по літниках і купельних місцевостях цілої Польщі. Візьми займаються давидгородяни шевством, як домашнім промислом, і засобляють продаж цілого року своїми виробами ярмарки цілого Полісся. На яку велику скалю йдуть ці виробі, свідчить те, що в Давидгородку є коло 700 шевських вартів, чинних в осінніх і зимових місяцях.

Населення Давидгородка походить імовірно від татарських бранців, що були заняті за українського князя Давида Ігоревича при сипанні валів доокруги города. Цим саме можна би пояснити підприємчиву вдачу давидгородяни, якою вони ризикують від доколішнього населення. Вказують на це також деякі характеристичні ознаки в носі, наприклад, завої жінку у виді турбанів і виразно татарський тип, які стрічається серед населення.

Саме місто, хоч удвоє більше від Столина, однак брудне й занебане. Положене на пісковім ґрунті має цього піску й пороку повно всюди й, вертаючи із проходу по місті, витрушуєш його з кожної складки одягу, маєш його повні черевки, а як є трохи вітру, то й повні ніздрі та уста.

В кооперативі шевців.

При головній вулиці стрічаємо на звичайнім деревлянім домику вивіску „Спудзельня шевцув“ і вступаємо, щоб поінформуватися про її діяльність. Застаємо урядовця кооперативу при писальній машині, як полагає пошту. Тут містяться канцелярія кооперативу, магазин, члени працюють по своїх домах.

Урядовець радо дає нам потрібні інформації. Кооператива заложена в 1935. р. при допомозі Хліборобської Палати. Має тепер 18 членів, які зложили уділи по 30 зл. і по 3 зл. вписового. На наш запит, чому так мало членів, подає урядовець, що прийняття у члени кооперативу досить утруднене, тому, що приймають тільки добрих, кваліфікованих майстрів. Кооператива працює тільки на замовлення, які одержує з цілої Польщі, а також приблизно половину від війська. На приватний ринок виконує головню високі, непромакальні мисливські чоботи, в яких давидгородські шевці — спеціалісти. В 1937. році кооператива виконала коло 800 пар взуття на суму коло 16 тис. злотих. Поза замовленнями кооперативні члени працюють кожний окремо на свій рахунок.

НЕ ЗРОЗУМІЄ ДОБРЕ ТЕПЕРІШНІ ПОДІЯ В УКРАЇНІ

Я В СВІТІ ТОЙ, ХТО НЕ ПРОЧИТАЄ КНИЖКИ

МИКОЛА ГОЛУБЕЦЬ

1914: РІК ГРОЗИ І НАДІЇ

Автор показує, як український народ активно й збройно вступив на арену світових подій.

ЦІНА 50 ЦЕНТІВ.

„СВОБОДА“

81-83 GRAND STREET,

P. O. BOX 346,

JERSEY CITY, N. J.

Князя гора.

Серед ідеальної рівнини поліського пониззя, над самою Горинню здіймається невеликий плоский горбок, якого доволі стрімкі узбіччя, правильна форма й відірваність від загального краєвиду кажуть відразу догадуватися, що це піднесення терену, насипане людськими руками, та що це охоронний вал довкола якогось старого городища. Вал цей мусів бути колишній вищий і оточувати городище та будинки, які стояли внутрі. Згодом вал зісунувся самий, а може вмісно скопали його до середини городища, так, що тепер вгорі бачимо рід рівної плятформи на підвищенні, на якій стояла стара православна церква.

Коли церква по війні згоріла й робітники почали в 1937. р. копати підвалини на нову, натрапили в землі на напіс спорухнів, але добре заховані деревляні зруби хат. На місці приїхав професор археології варшавського університету й самий почав робити розкопки. Показалося, що зруби хат походять із часів українських князів, які панували в Давидгородку, а найстарші з них відносяться ще до XI. ст., себто до часу княження князя Давида Ігоревича, який заложив Давидгородок.

При цій нагоді слід згадати з історії давидгородського князівства, що в XII. столітті ввук князя Давида — Мстислав підчинив собі сусіднє князівство, турівське й волинське, й панував над величезними просторами всіх майже північних українських земель. При кінці XIII. століття Давидгородок підпадає в залежність від литовських князів, а пізніше, в половині XVII. ст. польський король надає його родові князів Радивилів на власність. Палата князів Радивилів, які й досі є власниками величезних просторів давнього давидгородського князівства, є тепер у селі Маньковичах, коло Столина.

Входимо на „княжу гору“, на якій стоїть тепер малий дімок, мабуть мала дзвікня, і невеличка церквушка, побудована для тимчасового вжитку. В однім куті яринного огорожу бачимо насипи своєї землі та йдемо туди. Те, що ми побачили, з одної сторони, перевищило наші очікування, із другої — трохи розчарувало.

На розмірно невеличким розкопаним просторі ми побачили зовсім законсервовані високі зруби трьох чотирьохкутних, однокімнатних будинків, величини около 8x8 м., без получення зі собою. Побіч, мала загорода, немов оцямбрування якоїсь великої криниці, однак дні її неглибоке й наїжене різними палями й кущиками дерева. Далеше зовсім добрий поміст, немов би місток. Дерево заховане дуже добре, тільки вгорі спорухнявіє.

На розкопках працювало тоді двоє людей. Асистент професора, що робив якісь міри, і жінка, що обшарпувала поодинокі бервона з землі. Асистент на наші запити давав нам відповіді досить неохотно й дуже загально. Від нього довідалися ми, що призначення цих будівель покищо не можна означити, що під ними є останки ще старших будівель, які відносяться до XI. ст., та що загалом розкопані предмети можна віднести до княжих часів від XI.—XV. ст. Найдено також при розкопках досить багато дрібних предметів домашнього вжитку, жіночих прикрас і ін. Все це вивозять до Варшави.

Розкопи йдуть дуже погано, бо за два роки розкопано розмірно дуже невелику частину княжої „гори“. Те, що відкопано досі, це мабуть хати дружинників або якісь інші господарські будинки, в кожному разі не княжі терени; саме тому не мають ні сліду ніякої велич і це після оглядання розкопів у Крилосі трохи розчарувало нас. Із дрібних відкопаних речей, які може показують на високу культуру тодішнього княжого двора, ми нажалі не могли побачити нічого. Відходимо з почуттям смутку, що пам'ятки нашого славного минулого на цих землях розкопують чужі, тільки заховуючи в тайні перед нами все те, що могло би скріпити нашого духа й що могло би дати національну традицію місцевому населенню.

Парковий краєвид.

Дуже цікавою з туристичного огляду була наша мандрівка на південь від Пінська, наперед коло п'ятдесят км. пароплавом, а потім, далше, лодкою у глибині лісового Полісся, що представляє собою типовий краєвид лісової

пуші, поперетинаної безліччю рік, річок, рукавів і відног. Серед густої вільхової пуші, що виростала на багністім, торфовім терені, серед моря зелені, під балдахимом навислого над водою гаулуззя, їдете малою поліською лодкою по спокійному плесі вузької річки, неначе по якімось зачарованім парку. В неперушнім плесі води; немов у найкращім зеркалі, відбивається густа лісова зелень крізь яку прозирає синява неба і продираються смуги гарячого літнього сонця. Безмежний спокій і тишина панують у цих лісових нетрях, над цими водними дорогами, по яких час-до-часу тихо просунуться вузька чайка мовчального поліщука. Лиш нагий, різкий крик якогось хижого птаха або допіт крил стада диких качок, чи іншого водного птацтва, що зирється з очеретів і шуварів, перерве на хвилину тишину, щоб потонуть в ній, як камінь, кинений у воду. Ця тишина, ця повільна, сонячна і спокійна, цей чарівний краєвид, немов зелена казка вод і лісів, опанують душу мандрівника, відірвають від реального світу, вспокоюють нерви, наповнюють людину почуттям повного блаженства.

Тому, що раз побував у поліській пуші, не подивується англіському генералові Картону де Вьєртові, з роду бельгійцеві, який, пізнавши Полісся підчас війни, змучений воєнними трудами, як інвалід без лівої руки й одного ока, перенісся по війні на Полісся й постійно мешкає там, у пущах давидгородської ординації кн. Радивила — вже вісімнадцять літ. Він веде невелике господарство, а весь вільний час проводить на мандрівках і подюваннях.

Господарські умовини.

Чим кращі вражіння зазнає мандрівник, оглядаючи чарівну природу Полісся, тим прикріше переноситися йому до реального світу нужди і примітивізму, коли загостить у поліське село. Українське населення Полісся це майже виключно хлібороби, що займаються також випасом худоби й риболовством. Всітаки хліборобство це підстава їх існування й зі своєї вбоготи, піскуватої землі, якої дотого є дуже обмаль, мусять вони вижити свої численні родини. Управляють вони зі збіжжя — жито, гречку й овес, із стручкових рослин — фасолою й бобом, а крім цього просо, льон, коноплі, мак, бароболі, ріпу, капуста, цибулю, буряки й т. п. Управу рілі дає дуже мізерні плоди — тому, що спосіб управи стоїть на дуже низькому рівні, а земля піскувата й неурожайна. Донедавна ще поліщуки орали деревляними сохами, а дерев'яні борони, в яких нема ніякого цвпшкя, ще й досі є у виключнім вжитку.

Щоби рілля видала хоч би найменший плід, мусять її поліщуки обильно гноїти, і то щонайменше щодругий рік. Тому держать вони досить багато худоби, яку випасають по багнах і лісах. Здавалось, що в цих умовах повинна в них гарно розвиватися молочна господарка, однак, на диво, поліщуки хоч має багато рогатої худоби, — молока має обмаль. Вина тут у злій расі худоби і злій паші з моклакватих пасовищ. Корова, яка піла теляти дає 5—6 літрів молока денно, рахується там уже за добру корову.

Великим лихом поліського господарства є страшне роздління поля безупинним поділом між членами родини. Тому, що можливі до управи поля й сіножаті, порозкидані поміж мочарами і трясовинами, мають дуже ріжнородну вартість, поділ батьківщини поміж наслідників відбувається так, що кожний кусник поля ділять на стільки пайок, скільки є наслідників. Так із покоління на покоління. Коли не можна вже ділити поля по здовж, тому, що поодинокі кусники зробилися вже не ширші, як добра грядка, ділять його поперець, так, що тепер одиницею поля не є вже ні гектар чи десятина, ні морґ чи пів морґа, а „загін“, себто кусник поля, на якому можна зібрати копу жита. Такий загін має вартість около 100 зл.

Через цей поділ витворилася така ситуація, що поліський господар, який має кілька гектарів землі, а в цьому половині нежитків, має у правне поле й сіножаті в кількадесяти кусниках, розкинутих на величезних просторах. Так поліщук, маючи на однім загоні всео кілька годин праці, тратить цілий день, щоб на цей загін дістатися. Очевидно, що терпить на цьому й раціональна управа землі. Для ілюстрації вище сказа-

УКРАЇНСЬКИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ ДЕНЬ

В НЕДІЛЮ, 14. ЛІПНЯ (JULY 14, 1940)
в WEST VIEW PARK в PITTSBURGH, PA.

ПОРЯДОК ДНЯ:

- 1) Архієрейська Сл. Божа Преосв. Владики в сослуженні дооколичного Всч. Духовенства в 11. годині.
- 2) Концерт Злучених Хорів Пінсбурґщини в 2. годині пополудні. Вступ вільний.
- 3) Спортові Змагання Молоді.
- 4) Танець до музики визначної радіової оркестри Говарда Бавма (HOWIE BAUM) від 7. год. вечером.

До участі запрошуються всіх Громадян України в Пінсбурґщині. Дохід призначений на будову Укр. Католич. Семінара в Америці.

ного наведу дані зі села Ладорожа, пінського повіту. При наділюванні селян землею на власність, по скасуванні панщини в Росії, було тут 12 господарств, на які припадало 15 зовсім показних наділів по 63 і пів десятині сіножатей, поля й нежитків. Тепер у селі є 125 господарств, значить, що кожний наділ поділений пересічно на десять частей. Наш знайомий господар числиться до місцевих багатирів. Він має чверть наділу, себто 15 десятині, але ці 15 десятині розкинуті в різних місцях у 80-ти кусниках.

В парі з убожеством поліщука йде примітивність його домашньої культури, його мешкання, їжі, його домашнього господарства. Тут лежить величезне поле для праці агрономічної й економічної, тут величезну ролю могли би сповнити наш „Сільський Господар“ і наша кооперація, як би їм не відтіли доступу на поліські землі.

Ревізійному Союзові Українських Кооперативів відтіли доступ на Полісся ще в 1934. р., а кількадесять його кооперативів, які там під його проводом працювали, зліквідовано. В тім самім часі зліквідовано нечисленні станції „Сільського Господаря“. Останню станцію „Прогвіти“ в Бересті зліквідовано влітку цього року.

Вже минулого року зивали ми наших туристів відвідати Полісся. Нажаль, без успіху, бо цього року виїхаю туди заледні кілька осіб зі Львова. А шкода! Кожна така поїздка на Полісся принесла би не тільки приємність для самого прогульковця, але може принесла би і якунебудь користь для піднесення національної свідомости забутого нами поліщука.

БРАК ЧИСТОГО ПОВІТРЯ ПРИЧИНОЮ ЗАГАРУ

Коли китаець хоче зринути собі смерть, а не має грошей на отруту, то на бере в пательню жаркого вугля з печі, покладе її в свої кімнати на яку череп-

ГІТЛЕР ВІДВІДУЄ ГРІБ НАПОЛЕОНА.

Радіова світлина з відвідін Гітлера в „Готелю Інвалідів“, де є гріб Наполеона.

ЗБОРИ ВІДЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЬО-ЙОРК, Н. Я. Північні збори Тов. "Вільна Україна" відбулися в суботу, 13-го липня, в залі укр. прав. промови, 384-й Ст. 14, вулиці, в годині 8:15 вечір. На тих зборах обговорювалися питання, що стосуються членів Товариства. — Е. Ляхович, предс.; М. Банішак, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Збори Тов. "Вільна Україна" відбулися в суботу, 13-го липня, в годині 12:00 вечір. На тих зборах обговорювалися питання, що стосуються членів Товариства. — Секретар.

ДІТРОЙТ, МІШ. Збори Тов. "Вільна Україна" відбулися в суботу, 13-го липня, в годині 8:00 вечір. На тих зборах обговорювалися питання, що стосуються членів Товариства. — Секретар.

ДІТРОЙТ, МІШ. Збори Тов. "Вільна Україна" відбулися в суботу, 13-го липня, в годині 8:00 вечір. На тих зборах обговорювалися питання, що стосуються членів Товариства. — Секретар.

ДІТРОЙТ, МІШ. Збори Тов. "Вільна Україна" відбулися в суботу, 13-го липня, в годині 8:00 вечір. На тих зборах обговорювалися питання, що стосуються членів Товариства. — Секретар.

ДІТРОЙТ, МІШ. Збори Тов. "Вільна Україна" відбулися в суботу, 13-го липня, в годині 8:00 вечір. На тих зборах обговорювалися питання, що стосуються членів Товариства. — Секретар.

ДІТРОЙТ, МІШ. Збори Тов. "Вільна Україна" відбулися в суботу, 13-го липня, в годині 8:00 вечір. На тих зборах обговорювалися питання, що стосуються членів Товариства. — Секретар.

ДІТРОЙТ, МІШ. Збори Тов. "Вільна Україна" відбулися в суботу, 13-го липня, в годині 8:00 вечір. На тих зборах обговорювалися питання, що стосуються членів Товариства. — Секретар.

ДІТРОЙТ, МІШ. Збори Тов. "Вільна Україна" відбулися в суботу, 13-го липня, в годині 8:00 вечір. На тих зборах обговорювалися питання, що стосуються членів Товариства. — Секретар.

ДІТРОЙТ, МІШ. Збори Тов. "Вільна Україна" відбулися в суботу, 13-го липня, в годині 8:00 вечір. На тих зборах обговорювалися питання, що стосуються членів Товариства. — Секретар.

ДІТРОЙТ, МІШ. Збори Тов. "Вільна Україна" відбулися в суботу, 13-го липня, в годині 8:00 вечір. На тих зборах обговорювалися питання, що стосуються членів Товариства. — Секретар.

МОНЕСЕН, ПА. Північні збори Тов. "Вільна Україна" відбулися в суботу, 13-го липня, в годині 8:00 вечір. На тих зборах обговорювалися питання, що стосуються членів Товариства. — Секретар.

ОЗОН ПАРК, Н. Я. Північні збори Тов. "Вільна Україна" відбулися в суботу, 13-го липня, в годині 8:00 вечір. На тих зборах обговорювалися питання, що стосуються членів Товариства. — Секретар.

РОВЕР, Н. ДЖ. Північні збори Тов. "Вільна Україна" відбулися в суботу, 13-го липня, в годині 8:00 вечір. На тих зборах обговорювалися питання, що стосуються членів Товариства. — Секретар.

МАНВІЛ, Р. АЙ. Північні збори Тов. "Вільна Україна" відбулися в суботу, 13-го липня, в годині 8:00 вечір. На тих зборах обговорювалися питання, що стосуються членів Товариства. — Секретар.

МАНВІЛ, Р. АЙ. Північні збори Тов. "Вільна Україна" відбулися в суботу, 13-го липня, в годині 8:00 вечір. На тих зборах обговорювалися питання, що стосуються членів Товариства. — Секретар.

МАНВІЛ, Р. АЙ. Північні збори Тов. "Вільна Україна" відбулися в суботу, 13-го липня, в годині 8:00 вечір. На тих зборах обговорювалися питання, що стосуються членів Товариства. — Секретар.

МАНВІЛ, Р. АЙ. Північні збори Тов. "Вільна Україна" відбулися в суботу, 13-го липня, в годині 8:00 вечір. На тих зборах обговорювалися питання, що стосуються членів Товариства. — Секретар.

МАНВІЛ, Р. АЙ. Північні збори Тов. "Вільна Україна" відбулися в суботу, 13-го липня, в годині 8:00 вечір. На тих зборах обговорювалися питання, що стосуються членів Товариства. — Секретар.

МАНВІЛ, Р. АЙ. Північні збори Тов. "Вільна Україна" відбулися в суботу, 13-го липня, в годині 8:00 вечір. На тих зборах обговорювалися питання, що стосуються членів Товариства. — Секретар.

МАНВІЛ, Р. АЙ. Північні збори Тов. "Вільна Україна" відбулися в суботу, 13-го липня, в годині 8:00 вечір. На тих зборах обговорювалися питання, що стосуються членів Товариства. — Секретар.

МАНВІЛ, Р. АЙ. Північні збори Тов. "Вільна Україна" відбулися в суботу, 13-го липня, в годині 8:00 вечір. На тих зборах обговорювалися питання, що стосуються членів Товариства. — Секретар.

ТЕЖ КОРОЛЬ.

13-літнього Джімія Музіка з Іст Пойнту, Кентукі, признали краєвим чемпіоном гри в „марбелс“. Він переміг понад п'ятьсот противників.

МИ І НАШІ ДІТИ

(Це одна з черги статей, владисених Ф.Л.С., яка обговорює деякі питання, що пов'язані з життям наших дітей. Коли маєте якісь зауваження чи питання, то звертайтеся (коди можливо, то по англійськи) на таку адресу: F.L.S.—Parent, 222 — 4th Ave., New York, N. Y.)

ЧИ ВАШІ ДІТИ БАВЛЯТЬСЯ ЗАБАГАТО?

Чим ви займались у старім краю під час свят або поза працю? Чи відбувались там у вас громадські свята? Чи ввечорами ви слухали новістей? Чи справляли гостину? Як це виглядає в порівнянні з тим, чим займаються тут ваші діти вільним часом?

В Америці глядіть на життя так, щоб тяжко працювати і добре забавлялись. Тут маємо чимало розривкових площ, городів на забави та інших місць, де люди проводять вільний час від праці. Маємо теж кіна і салі до танців. Міліони доларів витрачається річно на те все. Чому це так? Тому, що американці вважають розрив-

ку як душевну і фізичну користь для людини.

По містах і містечках нема досить праці для молоді. Коли вони вже доволі виросли, тоді ми вимагаємо, щоб вони займалися чимнебудь коло дому. Але більшість розумних американців вважає, що розривка є теж корисна. Бо тим чином діти вчаться, як правильно вживати своїх мускулів, рук, уми, а передусім як поводитись серед інших дітей. Коли їх заставляли до тяжкої праці дома чи деінде, тоді вони тратять нагоду до добрих розривок, які їм належаться.

Щоби дитину добре виховати, треба багато розвивок.

Вас може непокоїти те, скільки діти вживають на розривки і чим вони бавляться. Коли ви були в їх віці, то ви більше працювали, а менше займалися розривками. Але, ви приїхали до Америки задля зміни життя, ліпшого заняття, кращого дому, тощо. Переїжджаючи з одного краю до другого треба сподіватись зміни багатьох обставин, не краще на ліпше чи на гірше, але звичайної зміни. Розривки, гри в м'яч, модерний танець або тим подібне, може виглядати чуже або нерозумне, але коли ви тепер повернули до старого краю, то певно й там було би для вас багато чужого.

Чи сідали ви коли до балачки зо своїми дітьми на тему життя, яке ви вели в такій віці, в якій вони тепер є? Чому не поспробувати? Не треба згадувати, що ваша праця була кращою від їхньої. У відповіди на таке може тільки виринути суперечка. Тільки розкажіть їм про свою діяльність і запитайте, чи їх цікавить це знати. Це може вам і їм піддати нові думки. Це доведе вас до спільного порозуміння з ними.

Діти нераз творять різні дива. Вони мають великі мрії та видумують різні дикі казки. Це звичайно входить в обсяг їх забав. Вони вважають себе за лицарів, піратів, детективів, розбишак, акторів чи акторок, авіаторів війни та інших, що тільки зворушує їхні почуття. Це все може бути глупе, але воно в них живе.

Висмівання чи дражнення, їх від того не здержить. Коли знова з другої сторони їм дозволиться про те все мріяти, або навіть дається їм захоп, то є вигляди, що вони з того виростуть і звернуть на добру дорогу. Це мабуть теж правда, що коли вони забавляються, будучи дикими і неміними, в них перейде зміна і лізніше вони будуть іншими поводитись. Майже всі міста мають місця, звичайно не багато їх, де діти можуть бавитись під добрим наглядом. До таких місць зачисляють площі, городки, парки, майдани, громадські доми, тощо. Чи ви заохочуєте своїх дітей заходити до тих місць? Коли нема у вашій сусідстві чогось подібного, то постарайтесь заінтересувати своїх сусідів і почати будувати громадського центра. Це хороше діло.

Є певні діла, якими діти в Америці природно займаються. Гра в м'яч (бейсбол), це одно з них, а їх маємо багато більше. Будь яка спроба здержати їх від того, тяжко відібеться на дітях, бо це відіривало би їх від інших американських дітей. Вони будуть тут жити ціле своє життя, то треба їм дозволити жити по американськи і почуватись між своїми. Допомогаймо їм в тому напрямку!

FLIS—Common Council

ЛИТВА ЗРИВАЄ КОНКОРДАТ

РИМ. — Литва повідомила Ватикан, що відкликає конкордат, заключений з Ватиканом по довгих літах напруження і незгоди. Більшість населення Литви є католицька. В ній було 1,200 католицьких священиків і 224 церков. Кажуть, що те, що сталося, треба приписати тому, що в Литві рішення тепер Совети.

ХОЛОДНА ВОДА ЗАМОРОЄ

По наукових робітнях Гарвардського університету вживають тепер дуже холодної води для заморожування риб, жаб та гадюк, коли вчені роблять на них свої досліди, що потребують розрізування.

Коли, наприклад, хотять робити досліди над рибою, жабою або гадюкою, то на хвилину занурюють її в холодній воді, що має в собі поточечний лід. Коли тварина стає від надто великого холоду замороженою, то кладуть її на кусень льоду і оперують її.

А щоб розморозити рибу, жабу, чи гадюку, вистане, щоб вийняти її з води і вона скоро сама розморозиться при звичайній температурі в кімнаті.

І власне від холоду в осені засипляють сном такі тварини, як жаби, гаді, медведі та інші. Кажуть деякі рчені, що й людину можна заморити на довгий час поступеним охолодженням, аж поки температура тіла не дійде з 98 до яких 89 степенів вище зера на термометрі Фаренгейта.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

● Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра і кров.
● Аналіз крові для подорожжів світу.
● Геморойд і жилаки лікується без операції.
223 SECOND AVE., cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14.
GRAMercy 7-7897
Офісні години: 10—8; неділя 11—2
Жінка-доктор до обслуговування.
X & Флюороскоп. — Екзамінація \$2.00

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMercy 5-4170.
Урядові години: рано від 10 до 12. Ввечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ

ПОГРЕБНИК
НА ФІЛАДЕЛФІЮ
І ОКОЛИЦЮ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ

SAMUEL P. KANAI
Український
ПОГРЕБНИК
Цілий похорон
навіть за \$150
433-34th St.,
PERTH AMBOY, N.J.
Phone: P. A. 4-4646

МИРОН ЛИТВИН
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Без ріжниць як далеко поза
Ньюарком. Вразі потреби теле-
фонуйте до нас. Обслуговування
і ціна. — Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

заряджує погребам по ціні так
низькій як \$150.
Обслуговування.
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRAMercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ЗАПИСАЄСЯ ПОХОРОНАМИ
В БРОКХ, БРОКЛІН, NEW
YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE,
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel. Melrose 5-6577

ВЛАСЛАВ БУДЗИНОВСЬКИЙ
НЕБІЖЧИК ХОДИТЬ

Історичне оповідання
про цілительствах і купецькій
історичній Поліській правниці
Українової, а турині правильно
якісь на неї на грабиди.
ЦІНА 75 ЦЕНТИВ.
"SVOBODA"
51-83 GRAND STREET,
P. O. BOX 344
JERSEY CITY, N. J.

A WORLD OF FOOD
BY MARJORIE THOMP

THE WINNERS IN AN ICE CREAM EATING CONTEST FOR DOGS, THE NAME OF THE LATEST TITLE HOLDER IS SHIVER II

FREEZE COFFEE IN ICE CUBES — LEADING HOSTESSES HAVE DISCOVERED THAT THIS METHOD DELIVERS DELICIOUS ICE COFFEE FROM MELTING ICE.

PICK AND SHovel TO GO BISMARCK! A BISMARCK TYPE OF FISH IN THE MID AND THE NATIVES MUST SEE THEM OUT.

PONCE DE LEON IN HIS TRAVELING BOAT THE FIRST BOAT TO FLORIDA THE FIRST CHAMBER SEES PLANTED IN THE COASTLINE AND HE SIGHTS HIM WITH HIS EYES AND KICKS HIM.

WE WILL PAY \$5.00 FOR EACH STRANGE FACT SUBMITTED AND USED. ADDRESS: A WORLD OF FOOD, 406 TENTH AVENUE, NEW YORK, N.Y.

ТАРЗАН, ч. 47. Помилка Джейн.

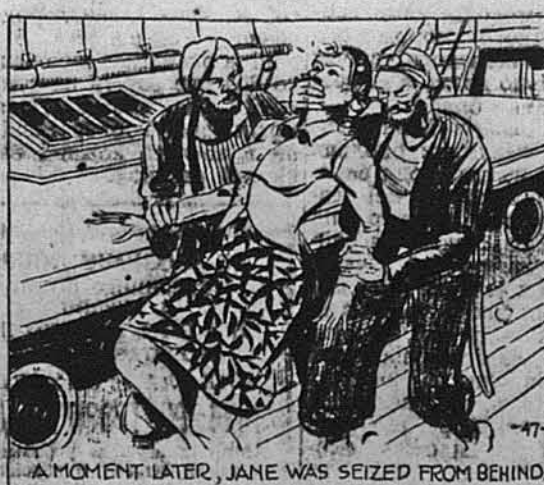
Тарзан, держачи Маріку, дивився просто в той бік, де стояла Джейн. При тім поява Джейн цілком не зворушувала його.

УНАВАРЕ ОФ HIS BUNDOSS, JANE WAS HEARTBROKEN. IT WAS HARD TO BELIEVE TARRAN HAD FALLEN IN LOVE WITH MARIKA. YET HERE WAS EVIDENCE.

Тепер Маріка завважила Джейн і дала знак двом своїм тілохоронителям.

Хвилину пізніше тілохоронителі схопили Джейн ззаду і обезвадили її.